

Miten parantaa sosiaaliturvaa?

Ratkaisu ristiriitaan joka on tuhonnut
tähänastiset yritykset parantaa sosiaaliturva.

Jouko Kajanoja

21.4.2018

Sosiaalifoorumi

Arbis

Mikä on ongelma?

1. Perusturva aiheuttaa riippuvuuden ja **kannustinloukun**
 2. Perusturva on **monimutkainen** ja käsittämätön ja aiheuttaa siksi epävarmuutta ja varovaisuutta ja tuottaa byrokratiakoneiston
 3. Perusturva on monelle riittämätön, joka aiheuttaa **syrjäytymistä**
 4. Perusturva aiheuttaa kontrollia, joka **lannistaa**
 5. Perusturva on **kallis**
- Miten (1) poistaa **kannustinloukut** (2) turvata riittävä **minimitaso** (3) **yksinkertaistaa** (4) siten, että **ei lisäkustannuksia**

Nyt yritetään ratkoa

- Perusturvan ja toimeliaisuuden kokonaisuudistus TOIMI
 - Seuraavan hallitusohjelman keskeisin kysymys
- Eriarvoisuutta käsittelevän työryhmän loppuraportti
- SDP:n yleisturva
- Kristillisdemokraattien kannustava perusturva
- Vihreiden ja Vasemmistoliiton ehdotukset, joissa esitetään etenemistä kohti perustuloa
- OECD Finland Economic Survey helmikuu 2018: perustulon ja universal creditin vertailu kannustavuuden ja riittävyyden kannalta

Taas kerran

- SATA-komitea Vanhasen II hallituksen sosiaaliturvan kokonaisuudistus 2007 – 2009
- Oli ollut aiempiakin työryhmiä/toimikuntia ratkaisemassa samaa ongelmaa
- Tuloksena on ollut entisen järjestelmän säilyminen ja joitakin lisäelementtejä, jotka mutkistivat järjestelmää ennestään – SATA-komiteassa se oli takuueläke

Tehtävä on mahdoton

- (1) poistaa **kannustinloukut** (2) turvata riittävä **minimitaso** (3) **yksinkertaistaa** (4) siten, että **ei lisäkustannuksia**
- Finanssineuvos Tuulia Hakola-Uusitalon ”Kannustinloukut ja alueellinen liikkuminen” työryhmä 3.3.2017: ei onnistu
- Selitys. Työttömien tukijärjestelmästä on jo otettu tarkoin löysät pois. Merkittäviksi osiksi työttömyysturvaa ovat tulleet asumistuki ja toimeentulotuki, jotka ovat paljon työttömyyspäivärahaa tarveharkitumpia.
- Ei ole pelivaraa. Ainoa mahdollisuus kannustinloukkujen purkamiseksi ja turvan yksinkertaistamiseksi on (1) joko **heikentää minimitasoa** tai (2) **loiventaa turvan vähenemistä tulojen nousun myötä**. Jälkimmäinen lisää kustannuksia. Tähän asti minimitason alentamista ei ole kehdattu esittää ja lisäkustannukset on kielletty.
- Tähän yritykset ovat kaatuneet. Mutta ei ole sanottu ääneen.

Johtopäätös

- Jos lisätään perusturvan kannustavuutta ja yksinkertaistetaan, on joko alennettava minimiturvaa tai lisättävä perusturvan rahoitusta.
- Jos lisäksi parannetaan minimiturvaa, tarvitaan vielä enemmän lisää perusturvan rahoitusta.
- Hallitusneuvotteluissa tämä kysymys pitää kohdata eikä ohittaa (ei lakaista työryhmään). On syytä etukäteen laskea ehdotusten hinta.
- Ilman sitä jatkuvat minimiturvan hidas suhteellinen heikennys ja kannustinongelmat.